

SUBSIDIEAANVRAAG REALISATIE GROEN ICOONPROJECT

PRINS CLAUSPLEIN DINXPERLO
PROJECTPLAN

INHOUD

1. BESCHRIJVING PROJECTLOCATIE

2. CRITERIA

2.1 KLIMAATADAPTATIE & DUURZAAMHEID

2.2 BIODIVERSITEIT

2.3 MAATSCHAPPELIJKE WAARDE

2.4 ICONISCH

3. TOT SLOT

Colofon

Titel document: Dinxperlo Centrum
Startdatum uitvoering project: tweede helft 2023
Einddatum uitvoering project: voorjaar 2024

Auteur: OKRA landschapsarchitecten
Projectnummer: 22-020
Opdrachtgever: Gemeente Aalten
Status: Definitief, niet voor publicatie

Voor het samenstellen van dit document heeft OKRA getracht alle auteurs, fotografen en andere rechthebbenden te benaderen. Mocht iemand in dit document een illustratie aantreffen, waarop hij of zij rechten kan doen gelden of een niet correcte bronvermelding aantreffen, gelieve zich dan te melden.

Alle rechten zijn voorbehouden, zowel voor het gehele werk als delen ervan. Niets uit dit document mag in enige vorm of op enige wijze worden verveelvoudigd, openbaar gemaakt of opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, fotocopie en digitale vermenigvuldiging in begrepen. Voor iedere vorm van gebruik is schriftelijke toestemming van OKRA vereist.

Verdord gras in de zomer rond de kerk

Bestaande situatie

Veel steen in de centrumstraten

Visualisatie van het nieuwe plan

1. BESCHRIJVING PROJECTLOCATIE

Het Prins Clausplein ligt binnen de bebouwde kom in het centrum van het dorp Dinxperlo. Het plein vormt samen met de kerk het hart van het centrum van Dinxperlo. Het plein is vandaag de dag een volledig versteende ruimte welke in gebruik is als parkeerterrein. Er is sprake van zeer intensief gebruik van de ruimte. Het betreft een openbare ruimte welke ook na de herinrichting vrij toegankelijk zal zijn voor publiek. Het Prins Clausplein heeft een oppervlak van ca. 3.000 m². De grondeigenaar van het Prins Clausplein is gemeente Aalten. Gemeente Aalten is opdrachtgever voor dit opgestelde definitieve ontwerp en de komende herinrichting. Het ontwerp voor het Prins Clausplein vormt een onderdeel van het grotere project herinrichting Centrum Dinxperlo, waarin ook de Hogestraat, Kerkstraat, Raadhuisstraat, Kwikkelstraat, Allee en Heelweg worden aangepakt.

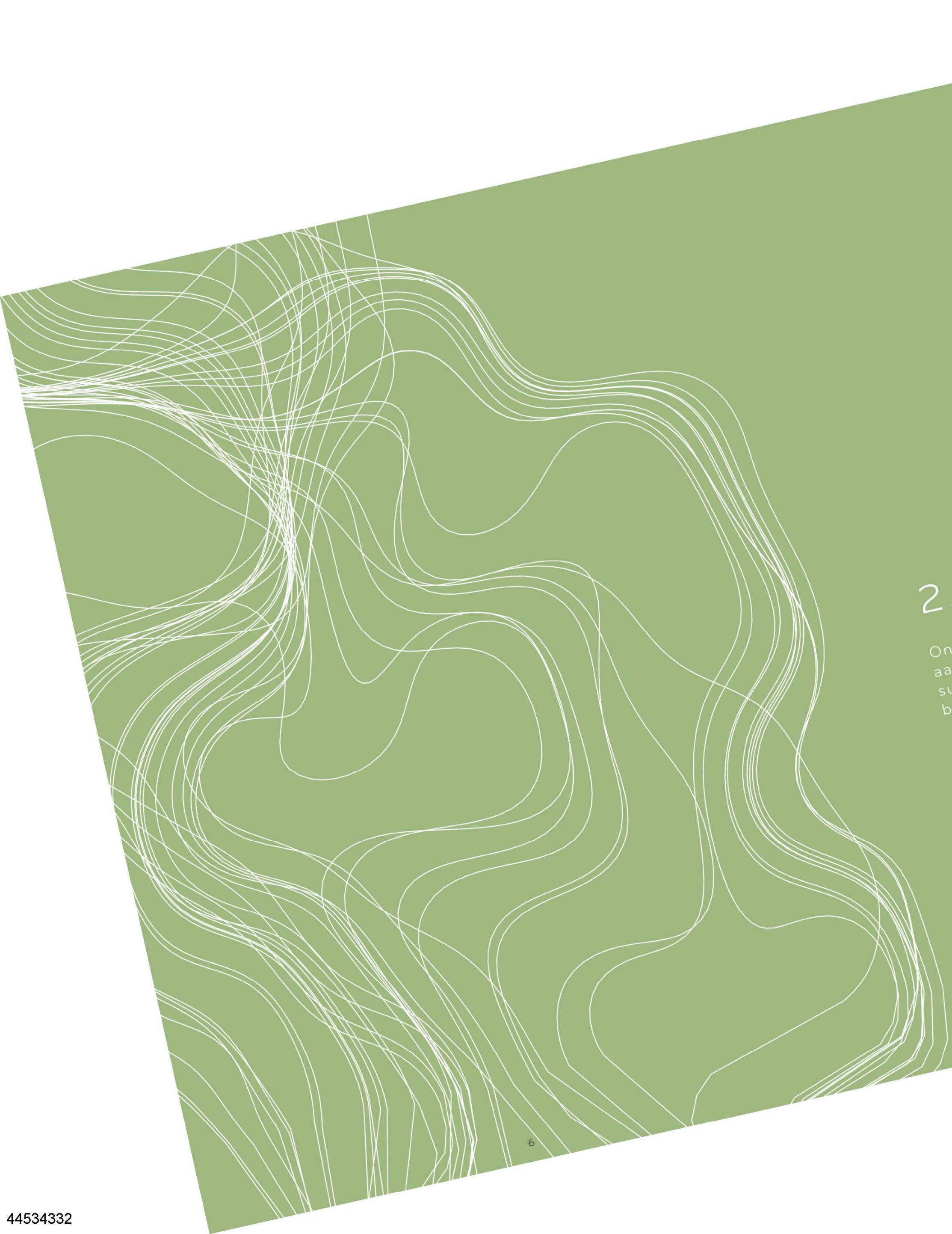
De afgelopen 30 jaar stonden er tien kastanjabomen rond het plein, maar deze bomen waren ziek en moesten gekapt worden. De conclusie uit de in augustus 2022 uitgevoerde VTA-controle: "De bomen zijn allen in onvoldoende tot slechte conditie en vertonen een volledige groeistagnatie. Bij alle exemplaren geldt dat het kroonvolume gelijk

blijft (onvoldoende conditie) dan wel afneemt (slechte conditie). Alle bomen zijn in ernstige mate aangetast door kastanjabloedingsziekte. Bij een deel van de bomen is te zien dat bast en cambium op vrijwel de gehele omtrek is afgestorven, waardoor transport van vocht en voeding niet meer mogelijk is. Bij enkele exemplaren is verder sprake van een verhoogde gevaarzetting door de aanwezigheid van dood hout, of takken die fors zijn aangetast door kastanjabloedingsziekte en daardoor breukgevaarlijk worden. Hoewel op de korte termijn enkele bomen behouden zouden kunnen worden, is het toekomstperspectief voor het boombestand op deze locatie laag tot zeer laag. De aangetroffen aantasting met kastanjabloedingsziekte is onomkeerbaar en zal leiden tot een verdere aftakeling van de bomen. Op dit moment is reeds sprake van een verhoogd risico door takbreuk."

Het ontwerp en de realisatie worden in bouwteamverband uitgevoerd door gemeente Aalten, Dusseldorp Infra Sloop en Milieu en OKRA landschapsarchitecten. NL Greenlabel adviseert ons tijdens dit proces. Op basis van de Sustainable Development Goals (SDG's) wordt invulling gegeven aan de herinrichting van de straten door het toepassen van duurzame oplossingen binnen dit project.

Veel verharding en auto's op het Prins Clausplein

An abstract graphic consisting of numerous thin, white, wavy lines that flow from the left side of the page towards the center, creating a sense of movement and depth against the solid green background.

2. CRITERIA

Onderstaand beschrijven en onderbouwen wij aan hoe ons project voldoet aan de volgens de subsidieregeling gestelde criteria en de daar bijbehorende aspecten

2.1 KLIMAATADAPTATIE

2.1.1 DE RELATIE MET DE GEMEENTELIJKE OF REGIONALE STRESSTEST KLIMAATADAPTATIE

De regionale stresstest is omgevormd naar een klimaatstrategie. Uit de studies blijkt dat de prioriteit om wat te doen, vooral ligt in het centrum van Dinxperlo. In de ontwerpfase hebben we daarom ingezet om deze knelpunten met het nieuwe plan aan te pakken.

2.1.2 HET VOORKOMEN VAN OPWARMING VAN DE OMGEVING

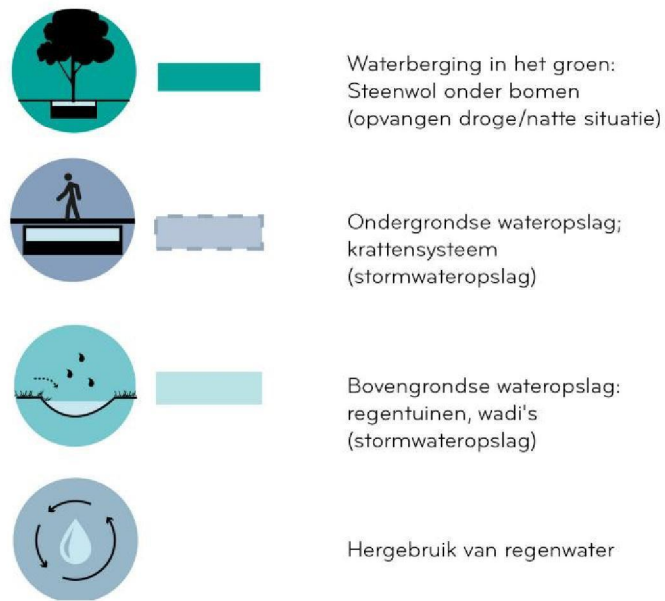
De gemeente Aalten heeft op basis van de regionale stresstesten een klimaatstrategie opgesteld. Deze strategie gaat in op verschillende actiepunten op het gebied van wateroverlast, droogte en hitte door klimaatverandering. De kern van Dinxperlo, vooral het centrum rondom het Prins Clausplein, is donkerrood gekleurd in de modelkaarten. Dat wil zeggen dat hier een hitte eiland dreigt te ontstaan met een maximale temperatuurstijging van vier graden. In het ontwerp is daarom gekozen voor het terugdringen van stenen, het verwijderen van alle parkeerplaatsen en het realiseren van meer groen en verkoelende elementen. Met een innovatief systeem vangen wij het hemelwater op en gebruiken dit om bij droogte alle beplanting in het centrum, water te geven. Op het nieuwe plein en in het centrum zorgen we voor ten minste 30% beschaduwde ruimte door het planten van nieuwe bomen. We kiezen voor een lichte kleur baksteen, waardoor de ruimte minder snel opwarmt. En als derde voegen we een water-speelelement toe. Het vernevelde water zorgt eveneens voor een verlaging van de temperatuur op hete dagen.

2.1.3 HET VOORKOMEN VAN OVERSTROMING OP DE LOCATIE EN IN DE DIRECTE OMGEVING

Wateroverlast kan binnen het plangebied zorgen voor schade aan gebouwen en een mindere bereikbaarheid van het wegennet. Hoewel dit voor het Prins Clausplein op basis van de risicokaarten in minder mate prioriteit heeft, worden er wel voorzieningen getroffen om wateroverlast te komen. Er wordt een StormHarvester gerealiseerd welke meerdere doelen heeft dan enkel het voorkomen van wateroverlast. Zo vangen we water op, houden we het vast in de omgeving, gebruiken we het voor het watergeven tijdens droge perioden en is het systeem weersafhankelijk zodat er geen wateroverlast optreedt.

2.1.4 HET VOORKOMEN VAN DROOGTE OP DE LOCATIE EN IN DE DIRECTE OMGEVING

We realiseren waterbuffers, waar het water via goten instroomt als de infiltratiecapaciteit is bereikt. Daarnaast installeren we een systeem (ca. 200 m3 opslag) onder het Prins Clausplein, dat we uitrusten met StormHarvester-sensortechnologie. Dit is een sensor waarmee we de buffer veranderen in een slim weersvoorspellingen gestuurd systeem. De sensor volgt namelijk voortdurend korte en middellange termijn neerslagvoorspellingen. Als er een bui aankomt, laat het systeem automatisch (een deel van) het opgeslagen water het HWA instromen. Het systeem wordt zodanig ingericht dat het opgevangen water tijdens droogte automatisch naar de groenvakken wordt gepompt om droogte op die locaties te voorkomen. Een sensor in de steenwolbunkers onder de groenvakken stuurt een melding naar de beheerder bij droogte, die met een druk op de knop het groen kan voorzien van water uit de ondergrondse wateropslag. Hierdoor zijn vergeelde en verdroogde groenvakken en bomen verleden tijd.

Fontein met bedriegertjes en verneveling

26 nieuwe bomen op en rond het plein zorgen voor een aangename verblijfskwaliteit

2.2 BIODIVERSITEIT

2.2.1 HET BEPLANTEN MET EEN VARIATIE AAN (INHEEMSE) KRUIDEN, STRUIKEN OF BOMEN

We hebben twee Robinia variëteiten die beide een belangrijke drachtboom zijn voor bestuivende soorten insecten. Verder heeft de onderbeplanting een zeer lange bloeihoogte en hebben alle bloemen een bijdrage voor bestuivers. We gebruiken alleen enkelbloemige cultivars. De bomen zijn aangepast aan de specifieke groeiplaats en de beschikbare ruimte. Verder zijn de bomen op het plein en rondom de kerk belangrijke drachtbomen voor honingbijen. Doordat er meerdere cultivars van de Robinia worden toegepast wordt de bloei verder verspreid. We zorgen dat de bomen voldoende groeiruimte hebben om minimaal 40, liefst 60-80 jaar kunnen blijven staan. We kiezen voor een gevarieerd en divers beplantingsplan.

De grasvlakken, samen ca. 690m², is geen standaard 'dood' gazon, maar worden ingezaaid met een inheems bloemrijk mengsel. Het evenementenveld wordt verrijkt met laagblijvende bollen. Deze bollen bloeien vroeg in het voorjaar, van februari tot begin april. Door de vroege bloei en grote schaal wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan bijvoorbeeld Hommels. De Hommelkoninginnen zijn na/tijdens de winter (afhankelijk van de temperatuur) al vroeg op zoek naar nectar om zich genoeg voeden om daarna een nest te kunnen maken.

2.2.2 DE AANSLUITING VAN HET ICOONPROJECT OP ANDERE GROENE STRUCTUREN IN DE OMGEVING

Er is aansluiting op de andere beplanting welke wordt voorgesteld voor de straten Allee en Heelweg, maar wel met een eigen karakter. In het centrum worden meer groepen voorgesteld, aangepast aan de grotere schaal van het Prins Clausplein, en bestaand uit langbloeiende planten in een mix van bodembedekkers.

Omdat er veel bomen behouden blijven in een nieuw groenvak is een specifiek mengsel ontworpen voor deze vakken. Deze bestaat uit eenzelfde basis als de mengsels op het Prins Clausplein, met de toevoeging van een aantal zeer sterke droogteresistente soorten. Hoewel een situatie onder bestaande bomen erg lastig is, zullen deze soorten toch voor een fraai zomer/winterbeeld zorgen en bijdragen aan een lange bloeihoogte. Bovendien is een groter aandeel wintergroen, waardoor er meer schuilplaatsen beschikbaar zijn voor kleine zoogdieren.

2.2.3 HET TREFFEN VAN VOORZIENINGEN VOOR DIERSOORTEN

Een ecooloog heeft voor ons een QuickScan opgesteld met daarin de aanwezige soorten. In de planvorming wordt de beplanting en de nestvoorzieningen afgestemd op de aanwezige soorten. Daarbij wordt het ontwerp

nader getoetst door NLGreenlabel om inzichtelijk te maken wat de daadwerkelijke effecten zijn. Zij adviseren ons over het gehele ontwerp welke aanpassingen er nodig zijn om het plan tot een hoger niveau te tillen. De scan van het voorlopig ontwerp laat zien dat wij nu al relatief hoog scoren (75% van de 100% score). De huidige inrichting scoort 44% van de 100%.

Uit de quickscan ecologie bleek dat met name tekort aan insecten zorgt voor wegblijven van doelsoorten vleermuis, huismuis, zwarte roodstaart. De nieuwe beplanting levert straks een grote bijdrage aan meer insecten op en rond het plein. Daarnaast realiseren we een insectenhotel en een aantal nestkasten voor de Vleermuis in het parkje (zuid-gericht) en Zwarte Roodstaart.

De lange bloeihoogte met sterke en langbloeiende planten zorgt voor een grote bijdrage aan biodiversiteit, met name voor bestuivende insecten zoals (wilde) bijen, Hommels, kevers etc. Daarnaast ook voor vogels (zaadhoofden van de vaste planten en schuil- en nestgelegenheden in de kleinere heesters).

2.2.4 HET OPSTELLEN VAN EEN BEHEERPLAN

Op basis van duurzaamheidsbeleid van gemeente Aalten is een integraal onderhoudsplan beschikbaar. Jaarlijks wordt het beheer geëvalueerd en er is ruimte voor aanpassingen in het beheer. Eens per drie jaar organiseert gemeente Aalten een externe controle op beheer; zodat waar nodig kan worden bijgestuurd en de beoogde duurzaamheidskwaliteit geborgd wordt. Onderdeel van het DO wat deze zomer aan de gemeenteraad ter vaststelling wordt aangeboden is een ecologisch beheerplan voor ten minste de beheerfase van de eerste tien jaar. Hierin maken we inzichtelijk wat de beheerkosten zijn om de duurzaamheid van het plan in stand te houden. En vragen we de Raad budget beschikbaar te stellen voor deze beheerperiode.

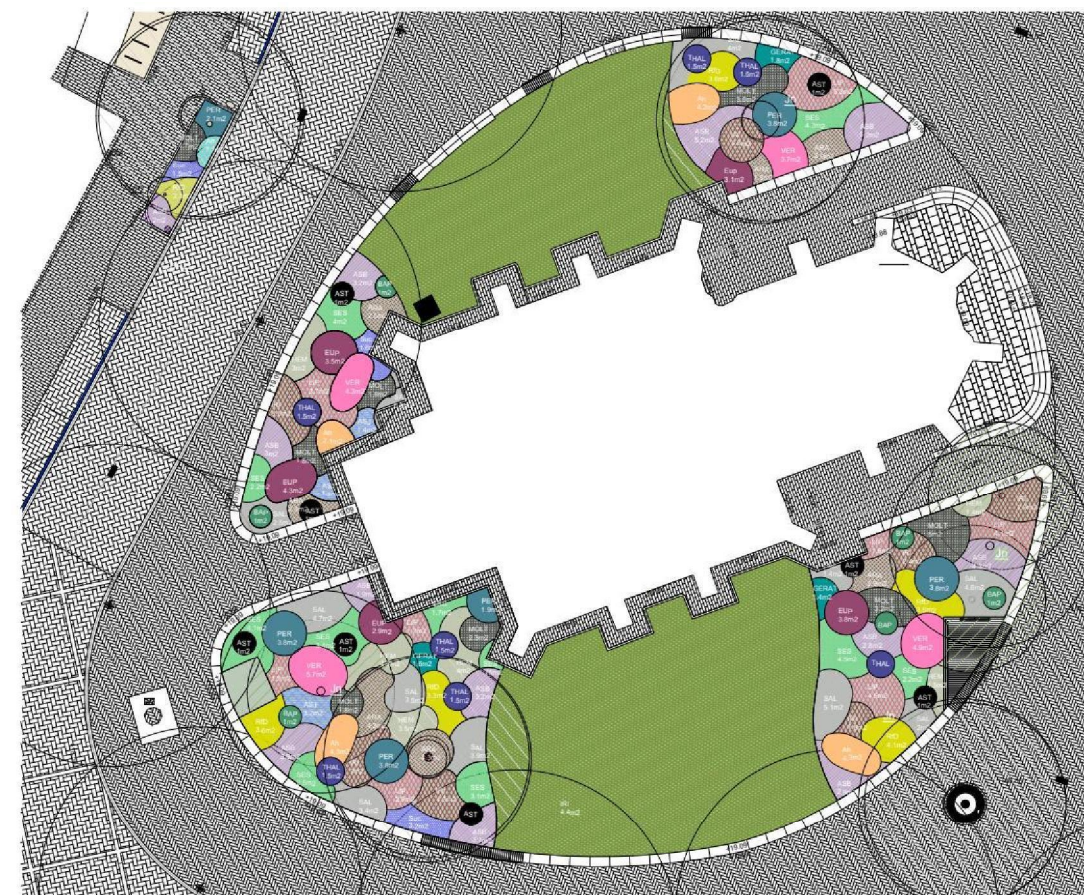
Bestaand	NIEUW
73 bomen	141 bomen
1482 m ² groen	4115m ² groen
5% groen	15% groen

Bestaand groen (hele centrum)

Nieuw: toevoegen van groen op het Prins Clausplein en in de centrumstraten

Voorbeeld Beplantingsplan

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
BOMEN												
BOMEN HUISKAMER												
JUN												
LsW												
RpF												
RpU												
BOMEN TERRASSEN												
MW												
VASTE PLANTEN												
GROEPEN												
ATJ												
LIP												
PAO												
VER												
MIX 6												
60%												
25%												
15%												
MIX 7												
65%												
25%												
10%												
MIX 8												
65%												
25%												
10%												
MIX 9												
80%												
20%												
BOLLEN												
MIX 1												
60%												
40%												
MIX 2												
60%												
40%												
MIX 3												
40%												
35%												
25%												

Bloekalender met boom- en plantsoorten voor het Prins Clausplein

Insectenhotel

Nestkast Roodstaart

2.3 MAATSCHAPPELIJKE WAARDE

2.3.1 DE BELEEFBAARHEID VOOR EEN BREED PUBLIEK

Het huidige terrein is 100% in gebruik als parkeerterrein. In de nieuwe situatie ontstaat een huiskamer voor het dorp, een ontmoetingsplek voor inwoners en bezoekers van het centrum van Dinxperlo. Grensdorp. Op de vrijdagen als er markt is komen veel bezoekers uit het Ruhrgebied in Duitsland naar Dinxperlo. En in de zomer zijn er veel toeristen in de Achterhoek die op de fiets ook Dinxperlo bezoeken. Dat betekent dat een breed publiek straks kennis zal gaan maken met de groene uitstraling en natuurinclusieve en klimaatadaptieve inrichting van het plein.

2.3.2 HET INRICHTEN VAN HET PROJECT MET RECREATIEVE VOORZIENINGEN

Op het plein is ruimte voor terrassen in een groen omgeving. Rondom het bloemrijke bollen/grasveld zijn trap- en tribunetreden, zodat deze ruimte in de zomer gebruikt kan worden voor kleinere evenementen en festiviteiten. Rondom de kerk is ruimte voor de weekmarkt. Aan de noordzijde van het plein zijn verschillende ontmoetings- en verblijfsplekken met banken waarnaast een rolstoel geplaatst kan worden. Voor de kerk en het grenslandmuseum komt een verkoelend waterspelelement. In het groen maken we een inclusieve speelplek en herplaatsen we het kunstwerk Teken van Aanwezigheid van Ad Arma.

2.3.3 ONTMOETEN EN BEWEGEN

Alle parkeerplaatsen vervallen op het plein; vervangende parkeerruimte wordt op ca. 100 meter van het centrum teruggebracht. In het ontwerp zijn we gestart met goede routes voor voetgangers. Vanaf het verzorgingstehuis naar het centrum toe maken we een dementie-vriendelijke route met veilige oversteekplaatsen bij de weg. Vanaf het plein is een gidslijn naar de grenslijn op de Heelweg. Deze looplijn is gemarkeerd met grenstegels en solar-LEDs. Rondom de kerk verhogen we de bestaande rand tot zithoogte, zodat rondom de kerkruimte ruimte komt voor ontmoeting en verblijf. Aan de Hogeweg komt het knarrenbankje terug, een plek waar ouderen uit het dorp elkaar dagelijks ontmoeten.

Het inclusieve speeltoestel in het parkje

2.3.4 DE RELATIE MET DE OMGEVING

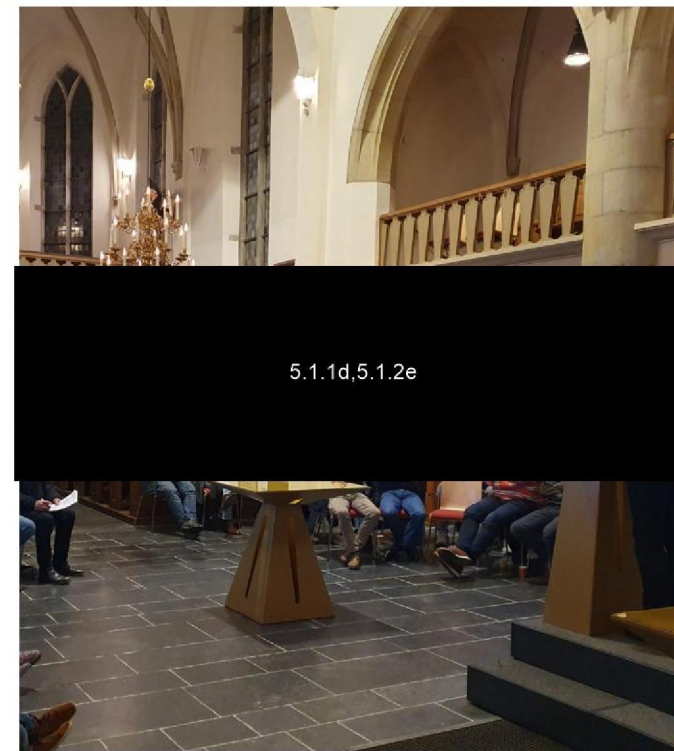
Dinxperlo wordt straks het mooiste dorp van de Achterhoek. Bijzondere aantrekkingskracht geeft de samenwerking met buurdorp Suderwick aan de Duitse zijde van de grens. Onderscheidend is de verbinding met de grens; en de wijze waarop we de grens verbeelden in het ontwerp. Een meerwaarde is hoe mensen in dit gebied al sinds jaar en dag omgaan met de grens. In het verhaal van natuurinclusief en klimaatadaptief ontwerp is het eveneens onze visie om een grensvrije leefomgeving te maken, waarin het dorp perfect verbonden is met het landschap rondom het dorp. Het nieuwe plein is een plek vol verhalen over de geschiedenis, grensgebeurtenissen en smokkelroutes.

2.3.5 HET BETREKKEN VAN INWONERS EN BEDRIJVEN BIJ DE PLANVORMING, UITVOERING EN BEHEER

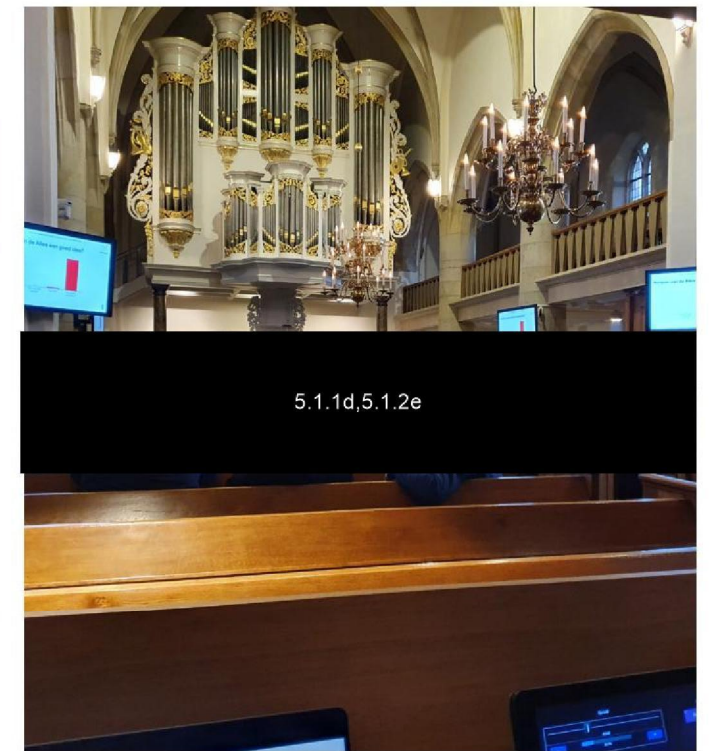
Voor het Prins Clausplein in Aalten hebben wij in de periode 14 september 2022 t/m 29 maart 2023 een viertal co-creatie-bijeenkomsten gehouden met bewoners, ondernemers en belanghebbenden bij dit project. De bijeenkomsten werden gehouden in de Dorpskerk, waarbij per avond 80 tot 100 mensen hebben meegedacht over het nieuwe ontwerp. Het resultaat van dit participatieproces is een prachtig ontwerp wat breed gedragen wordt in de omgeving! De Stadt Bocholt is betrokken bij het proces, zodat de Nederlandse en Duitse gemeenten van elkaar leren hoe eenieder het inrichten van de buitenruimte aanpakt. Ook bij de komende uitvoering blijven wij de mensen uit het dorp betrekken. Te zijner tijd organiseren we een gezamenlijke boomplantdag. En blijven we de mensen verbinden met de belangrijke opgaven vanuit de Sustainable Development Goals.

Co-creatie tijdens de participatie

Beelden van één van de 8 participatiesessies over het VO en het DO

Het aantrekken en verleiden tot verblijven van toeristen is één van de uitgangspunten

2.4 ICONISCH

2.4.1 DE CREATIVITEIT VAN HET PROJECT

Het huidige plein kent een intensief gebruik, is gefragmenteerd en niet onderscheidend. Het nieuwe ontwerp houdt zorgvuldig rekening met deze opgaven en biedt hiervoor passende oplossingen. Als eerste is in het ontwerp toegewerkt naar een slimme zonering, zodat er zowel ruimte is voor de mens, alsook ruimte voor planten en dieren. Een deel van de evenementenruimte zal maar een paar keer per jaar gebruikt worden en wordt om die reden uitgevoerd in bloemrijk grasland met verwilderingsbollen in het vroege voorjaar. Als tweede is in het ontwerp toegewerkt naar ingrepen die de samenhang tussen de verschillende onderdelen vergroten. Denk hierbij aan meer zichtbaarheid op de kerk en het grenslandmuseum; een voortzetting van de bestaande gebogen lijn rondom de kerk over het Prins Clausplein richting de grens met Duitsland en het vloeiender over laten lopen van de verschillende ruimtes in elkaar. Als derde is in het ontwerp toegewerkt naar een eigen beeldmerk, een herkenbare en onderscheidende beeldtaal die de eigenheid van deze nieuwe huiskamer voor Dinxperlo benadrukt. Concreet is dit zichtbaar in de fonteintjes bij de kerk, de banken met schemerlampen op het plein en een verblijfsruimte in het groen!

2.4.2 DE VERBETERING VAN DE RUIMTELIJKE KWALITEIT

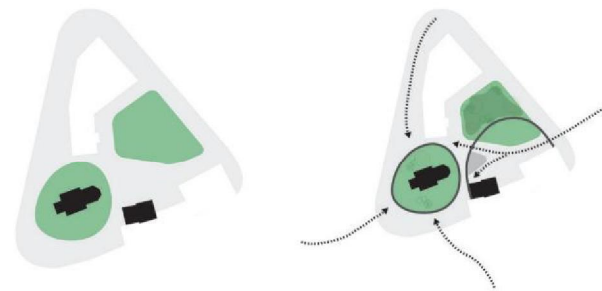
Het Prins Clausplein is de aangewezen plek om de 'huiskamer van het dorp' te worden. Deze openbare ruimte moet uitnodigen om er langer te willen verblijven. Dit door de aanleg van voldoende openbare koele en aantrekkelijke rustpunten, met meer groen en minder stenen en de mogelijkheid om te spelen, te sporten en te bewegen. Dit betekent ook dat het plein voor iedereen toegankelijk moet zijn. Het nieuwe plein wordt volledig autovrij. Het plein moet ook vloeiend overlopen in de aangrenzende straten door bijvoorbeeld een 'shared space' inrichting.

2.4.3 BEELDBEPALEND VOOR DE OMGEVING

Met de omgeving is veel gesprek gevoerd over bereikbaarheid en de plek van de auto en het parkeren in het centrum. Vanuit de eerder opgestelde en door de Raad vastgestelde Centrumvisie is de koers gekozen van behoud tweerichtingsverkeer in het centrum en behoud van parkeerplaatsen. Doordat elders in het centrum (tegenover Aldi) ruimte vrijkwam voor een nieuw parkeerterrein, was er de mogelijkheid om het plein zelf autovrij te maken. In het definitieve ontwerp hebben we er vervolgens voor gekozen om de hele ruimte tussen Kerkstraat en Hogestraat vorm te geven als het toekomstige centrumplein van Dinxperlo. Dit hebben we gedaan door te kiezen voor een andere kleur bestrating, waarmee een groter deel van het centrum daadwerkelijk beleefd wordt als de huiskamer van het dorp.

2.4.4 VERNIEUWENDE OF INSPIRERENDE INZICHTEN

Het nieuwe parkeerterrein bij de Aldi voorzien we van een ca. 500 m² groot solar-roof, waarmee we elektrische auto's van stroom kunnen voorzien en lokaal energie produceren voor het dorp. De bestaande materialen van het plein 'oogsten' we en gebruiken we opnieuw bij de nieuwe herinrichting van de straten in het dorp. Het Storm Harvester systeem is een innovatief systeem waarmee we regenwater vasthouden ten behoeve van watergeven aan de beplantingen in droge perioden. We vergroten de biodiversiteit door de bloeihoog van al het groen maximaal te vergroten.

De gebogen grenslijn eindigend bij de fontein en het Grenslandmuseum/kerk

Woonkamer verlichting in het park

Dementievriendelijke route vanaf de grens naar het centrum

Solar Roof bij parkeerplaats Aldi

3. TOT SLOT

Wij gaan bij een positief besluit op onze subsidieaanvraag akkoord met een eventuele publicatie van het juryrapport (o.a. op [gelderland.nl](https://www.gelderland.nl)) van ons project.